

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione
... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Quæ actiones liberales sint in die festo licite, & quæ prohibitæ. punct. 6

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76561)

hinc est prohibendum opus feruile. Ergo liberale est concessum, nisi aliquando speciali iure exceptum sit.

2 Hinc fit licitum esse doctorem legere, concionari, consilia, & responsa dare, & iudicem de partium iustitia sine verbo, siue scripto informare; quia hæ actiones liberales sunt nullibi prohibite: sic Azor tom. 2. in *inst. moral. lib. 1. cap. 27. quæst. 11.* Suarez tom. 1. de *relig. lib. 2. de festis, cap. 30. num. 9.* Bonacin. *disputat. 5. de tertio decal. præcepto. quæst. unica part. 2. numero 7. & 8.*

3 Secundò fit omnes actus iurisdictionis voluntariè licitos, & validos fieri diebus festis, ac proinde licitum est emancipare, adoptare, filios manumittere, seruos signare, pupillorum tutores eligere ad officia, & regimem ciuitatis, conficere testamenta, celebrare contractus, ptiuilegia, & dispensationes concedere, ab excommunicatione, & censuris absolueri; quia omnia hæc cum iudicialia non sint, neque strepitum iudicalem exposculent, nullibi prohibentur: & ita tradit Syluest. *verbo dominicæ, quæst. 3. num. 5.* Maranta. *6. part. de ordine iudiciali: titul. de actorum edit. n. 39.* Suarez. *tom. 1. de relig. cap. 30. n. 10.* Fagundez. *de quinque Ecclesie præcept. lib. 1. cap. 13. n. 14.*

4 Dixi omnem actionem liberalem esse licitam, & validam, exceptis aliquibus à iure expressis. Quæ autem hæc sint, constat ex *cap. 1. & 2. de feriis, & leg. 1. 2. & 3. & 4. vlt. Cod. eodem tit.* Vbi duo genera actionum prohibentur, scilicet mercatus, & feris: sub quibus variæ tum ad contractus, tum ad iudicium comprehenduntur. De quibus sigillatim dicendum est. Ratio huius prohibitionis est, vt videntur iurgia, dissensiones, secularisque distractio, quam secum afferunt hæ actiones, & quia vacationem, & quietem in die festo inentiam maximè impediunt.

5 Prima est actio prohibita, est mercatus, sub quo non solum nundinæ publicæ, quæ semel, bis vel ter in anno iustis, & concessione principis in aliquo loco fiunt, sed etiam intelliguntur nundinæ, quæ singulis hebdomadis die determinato in aliqua ciuitate, villa, aut pago celebrantur, quæ propriè nomine mercatus appellantur. Hæ ergo per se, & iure canonico illicitæ sunt die festo. At ferè in omnibus partibus consuetudine abrogata est hæc obligatio; siquidem videntibus, & non contrariis prælati hi mercatus celebrantur, neque deficit iusta causa permissionis: conuenit enim maximè bono Reipublice diem suum habere mercatus, vt sic ex vicinis partibus ad emendum, vel vendendum illuc possint accedere, quod fieri non posset, si aduentante festo mutaretur: sic Nauar. *cap. 13. n. 8.* Tol. *lib. 4. sum. cap. 24. num. 4.* Suarez. *tom. 1. de relig. lib. 2. de festis cap. 29. num. 5.* Fagundez. *de quinque Ecclesie præcept. c. 12. lib. 1. nam. 6. & 7.* Vterius sub nomine mercatus comprehenditur à doctores quælibet emptio, venditio, locatio, permutatio, vt bene expendit Suar. *ditto cap. 29. num. 1.* At magna ex parte hoc præceptum consuetudine est derogatum. Videmus namque operarios sine vilo serupulo die festo conducì, bona defunctorum publica voce præconis vendi, necessaria cibo, & potui venientia fieri, caleos, aliisque res leues emi, ac denique passim fiunt priuatae venditiones, vel locationes, tum in gratiam emptoris, qui alio die adesse non potest, tum in gratiam venditoris, qui alio die non posset ex defectu ementium vendere; vt bene tradit Azor. *2. tom. in inst. moral. lib. 1. cap. 27. quæst. 10.* Quapropter in hac parte spectanda est consuetudo, quæ solum videtur esse, ne apertis officinis, & quasi in publico hi contractus particulares celebrentur.

6 Secunda actio prohibita iure canonico est placitum, seu iudicium forense, sub quo omnes actiones pertinentes ad iudicium comprehenduntur, vt manifestè constat ex *tribus capitulis 15. quæst. 4. & ex cap. 1. de feriis. ibi.* His diebus nec placitum fiat, neque aliquis ad mortem, vel ad penam iudicetur, nec sacramenta, id est iuramenta præstentur, & licet hæc iuramenta, & sententiæ sub nomine placiti comprehensa essent, maioris claritatis gratia exprimuntur. Quod constat ex *cap. vlt. de feriis.* Vbi solum dictum est, iudicalem strepitum diebus festis debere conuiescere, qui ob reuerentiam Dei noscuntur esse statui. Sub hoc ergo placito, strepitusque iudiciali tres speciales actiones comprehenduntur; nempe citatio partis, formatio processus, seu cognitio causæ, & sententia: quia his tribus actionibus iudicium constat. Hæ ergo siue in criminali causa, siue in ciuili prohibentur. Quia supradicti textus generaliter loquuntur, prohibent inquam omnem strepitum iudicalem, omnique placitum, & verba generalia generaliter sunt intelligenda, maximè cum in honorem Dei fit hæc prohibitio, ita Ciacen. *2. 2. quæst. 122. arr. 4.* Nauar. *cap. 13. num. 13.* Toler. *lib. 4. sum. cap. 24. num. 5.* Suarez. *tom. 1. de relig. lib. 2. de festis, cap. 29. n. 8.* Fagundez. *de quinque Ecclesie præcept. lib. 1. c. 12. num. 9.*

7 Adde non solum supradictas actiones diebus festis in honorem Dei prohiberi, sed insuper annullari, & irritari, ita vt ex consensu partium valida fieri non possint: habetur expresse, *capite vltim. de feriis.* Ibi adeo conuenit ad huiusmodi abstinere, vt consentientibus etiam partibus, nec processus habitus teneat, nec sententia, quam contingit diebus huiusmodi promulgari. Paterque *lex vt in die eodem feriis;* ibi, quod contra hoc factum fuerit, omnibus

modis irritetur, & licet ibi non videatur facta ipso iure irritatio, non tamen contradicit factam iure canonico. Quare hæc est differentia inter mercatum, & iudicium: nam mercatus solum prohibetur, *cap. 1. de feriis,* factus tamen tenet. Actus iudicij non solum prohibentur fieri die festo in honorem Dei, sed etiam facti annullantur, ita vt neque possint litigantes tali annullationi renuocari: quia est annullatio facta ob finem publicum religionis, cui fini publico nullus homo particularis derogare potest, sic Azor. *2. tom. in inst. moral. lib. 1. c. 27. quæst. 18.* Syluester *verbo dominica n. 2.* Tol. *lib. 4. sum. cap. 24. num. 5.* Fagundez. *de quinque Ecclesie præcept. lib. 1. cap. 12. n. 11.* & colligitur aperte ex *ditto cap. conquestus de feriis, & 3. glossa ibi, Abbate num. 9.* Verum hi dies festi non fit in honorem Dei, sed gratia vindemiarum & messium in vtilitatem hominum, actus iudiciales ex consensu partium eo die facti & liciti, & validi sunt quia tali vacationi, & festo postulat partes renuocari, vt pote in gratiam, & vtilitatem ipsorum introducto. At si partes non consentiant integra prohibitio, & annullatio persecuerat, vt bene tradit Robert. Maranta. *6. part. de ordin. iudic. vbi de actorum edit. num. 36.* & Fagundez. *lib. 1. de quinque ecel. præcept. cap. 12. n. 11.* Placet tamen quamlibet iudicij partem sigillatim explicare.

PUNCTUM VII.

Qua ratione citatio, processus, & sententia die festo prohibeantur?

- 1 Citatio, quæ mandatum iudicis de citando reum, & executionem ipsius comprehendit, prohibita, & nulla est, si in die festo fiat.
- 2 Si citatio facta est in die profesto, seu citatis, vt in die festo comparens, nullum est mandatum.
- 3 Si mandatum sit, vt in radecem dies comparens, & dicimus est festus, plures censent non tenere mandatum, probabilius est tenere.
- 4 Citari non potest reus existens in loco vbi est dies festus, tam si in loco iudicij non seruetur.
- 5 Examinatio testium qua ratione continet interpositionem iurifuranti illicita, & nulla est die festo, quatenus verò continet depositionem ipsorum testium licita est secundum aliquos.
- 6 Probabilis est etiam depositionem testium in die festo illicitam & nullam esse.
- 7 Extendenda est doctrina ad depositionem testium in causa spiritali.
- 8 Fit satis argum. num. 5. adductis.
- 9 Oblatio libelli contra partem iam citatam est licita die festo.
- 10 Sententia data inter partes illicita est, & inuidia die festo.
- 11 Sententia excommunicationis, suspensionis, & interdicti in die festo pronuntiarì possunt.
- 12 Executionem sententiæ tametsi aliqui existiment licere die festo. Probabilis est oppositum.
- 13 Appellatio in die festo non videtur posse interponi.
- 14 Tenendum tamen est interponi posse, quia est communis sententia.
- 15 Fit satis argum. num. 13. adductis.
- 16 Sententia iudicis arbitri illicita est die festo, secus arbitratoris.
- 17 Limitanda supradicta sunt, nisi necessitas urgeat, vel pietas suadeat.

1 Prima ergo pars iudicij est citatio, quæ comprehendit & mandatum iudicis de citando reum, & executionem ipsius mandati, quæ nomine citationis appellatur. Quælibet harum partium, si die festo fiat, illicita est, & nulla, vt probat *text. in cap. conquestus, de feriis.* vbi omnis iudicialis strepitus præcipitur conuiescere, sed quælibet ex his partibus pertinet ad iudicalem strepitum. Item ibi annullatur processus habitus, sed processus necessarìo constat ex mandato iudicis de citando, & executione talis mandati. Ergo omnia hæc in die festo facta annullantur. Fauet etiam *lex vlt. Cod. de feriis* ibi, taceat apparitio præconis, horrida vox silæ, quasi diceret, nec iudex vocet reum, nec vocatus annuat. Quocirca vt processus formari possit, ad quæ sunt valida, debet præceptum de citando reum, & ipsa intimatio præcepti die profesto fieri: sic Maranta *6. part. de ordin. iudicij. tit. vlt. concepitur citatio, n. 119.* Suarez. *tom. 1. de relig. lib. 2. de festis, cap. 30. n. 4.* etiam Azor. *tom. 2. in inst. mor. l. lib. 1. c. 27. quæst. 17.* Fagundez. *lib. 1. de quinque Ecclesie præcept. cap. 12. num. 11.* & alij apud ipsos. Et ratio est: nam præceptum iudicis de citando reum est actus iurisdictionis contentioisæ ex causæ cognitione procedens, non enim iudex hoc mandatum dare potest, quin prius examinet, an iuste, an malitiosè actor procedat, sed ex supradictis textibus, constat omnem strepitum iudicalem

E. R. L. A. Y. O. N. I. E.